Evropský parlament
2024-2029

Výbor pro práva žen a rovnost pohlaví

2025/2145DEC

28.1.2026

STANOVISKO

Výboru pro práva žen a rovnost pohlaví

pro Výbor pro rozpočtovou kontrolu

k udělení absolutoria za plnění souhrnného rozpočtu Evropské unie na rozpočtový rok 2024, oddíl III – Komise
(2025/2145(DEC))

Zpravodajka: Raquel García Hermida-Van Der Walle

PA_NonLegDec

STANOVISKO

Výbor pro práva žen a rovnost pohlaví vyzývá Výbor pro rozpočtovou kontrolu jako příslušný výbor, aby do návrhu usnesení, který přijme, začlenil následující:

A. vzhledem k tomu, že rovnost žen a mužů je základní hodnotou Unie zakotvenou v článku 2 Smlouvy o Evropské unii; vzhledem k tomu, že se Unie podle článku 8 SFEU zavázala podporovat ve všech činnostech rovnost a začleňovat do všech politik hledisko rovnosti žen a mužů a genderové rozpočtování; vzhledem k tomu, že rozpočty nejsou genderově neutrální a musí být sestavovány a plněny s cílem rovnosti žen a mužů; vzhledem k tomu, že Listina základních práv Evropské unie zakotvuje nejen genderovou rovnost, ale také chrání lidskou důstojnost a zakazuje všechny formy diskriminace, včetně diskriminace na základě sexuální orientace a genderu (genderové identity);

B. vzhledem k tomu, že Parlament opakovaně vyzýval Komisi, aby prosazovala a uplatňovala začleňování hlediska rovnosti žen a mužů, včetně genderového rozpočtování, do všech politik Unie; vzhledem k tomu, že genderové rozpočtování musí zahrnovat průřezové hledisko;

C. vzhledem k tomu, že EU výrazně navýšila prostředky určené na militarizaci, včetně zbraní, infrastruktury, výzkumu v oblasti bezpečnosti, vojenské mobility, ostrahy hranic a externalizace; vzhledem k tomu, že tyto přesuny prostředků mohou vést k odklonu zdrojů od rovnosti žen a mužů, sociální soudržnosti a boje proti genderově podmíněnému násilí;

D. vzhledem k tomu, že index rovnosti žen a mužů za rok 2025 dosahuje v EU 63,4 bodu, přičemž od roku 2010 došlo k nárůstu o 10,5 bodu; vzhledem k tomu, že dosažení rovnosti žen a mužů v EU je zapotřebí nejméně dalších 50 let; vzhledem k tomu, že rovnost žen a mužů v Unii byla negativně ovlivněna nárůstem antigenderových hnutí, sexismem a trendy silně předpojatými vůči ženám a odmítavým postojem vůči rovnosti žen a mužů, zejména v oblasti sexuálního a reprodukčního zdraví a práv v několika členských státech, přičemž je rovnost žen a mužů dále ovlivňována válkami, probíhající klimatickou, energetickou a sociální krizí a krizí životních nákladů, jež neúměrně postihují ženy;

E. vzhledem k tomu, že každá třetí žena zažívá násilí; vzhledem k tomu, že v celosvětovém měřítku zemře každý den v rukou partnera nebo příbuzného 140 žen a dívek; vzhledem k tomu, že dne 7. května 2024 byla přijata směrnice o potírání násilí vůči ženám a domácího násilí, která vstoupila v platnost dne 14. června 2024; vzhledem k tomu, že se ve srovnání s rokem 2019 dramaticky zvýšila nesnášenlivost vůči LGBTIQ+ osobám, zejména transgender osobám; vzhledem k tomu, že se ve srovnání s rokem 2019 zvýšila míra násilí a trestných činů motivovaných nenávistí vůči LGBTIQ+ osobám; přičemž k nejprudšímu nárůstu došlo u útoků na transsexuální ženy a muže; vzhledem k tomu, že program Daphne, jehož cílem je ochrana obětí násilí, včetně žen a dětí, představuje klíčový nástroj EU pro boj proti genderově podmíněnému násilí a pro obranu základních práv a že by v rozpočtovém a politickém rámci Unie mělo být zajištěno pokračování jeho financování a podpory;

F. vzhledem k tomu, že investice do rovnosti žen a mužů posilují hospodářský růst, odolnost a sociální soudržnost v celé EU; vzhledem k tomu, že dynamické a konkurenceschopné hospodářství vyžaduje rovnost žen a mužů, podnikání a inovace; vzhledem k tomu, že hospodářská politika rovněž vyžaduje začleňování hlediska rovnosti žen a mužů, což zajistí, aby evropské hospodářství fungovalo ve prospěch všech žen; vzhledem k tomu, že podpora žen při zakládání a řízení vlastních podniků přispívá k hospodářské diverzifikaci a snižuje rozdíly mezi ženami a muži v přístupu k podnikání a vedoucím pozicím;

1. zdůrazňuje, že hledisko rovnosti žen a mužů by mělo být zohledňováno a zaručeno ve všech oblastech politiky, zejména s ohledem na to, že současná klimatická, energetická a sociální krize a odmítavý postoj k rovnosti žen a mužů a právům žen, zejména sexuálnímu a reprodukčnímu zdraví a právům, má na rovnost žen a mužů četné dopady; opakuje proto svou výzvu k uplatňování genderového rozpočtování ve všech relevantních a vhodných fázích rozpočtového procesu; vyzývá Komisi, aby zlepšila začleňování hlediska rovnosti žen a mužů od samého počátku navrhování programů a aby stanovila horizontální ustanovení o rovnosti žen a mužů s obecným cílem rovnosti;

2. bere na vědomí odhodlání Unie k začleňování hlediska rovnosti žen a mužů do svých činností a ke zlepšení metodiky pro sledování výdajů na rovnost žen a mužů; vyjadřuje politování nad tím, že současná metodika Komise neodráží potenciální negativní důsledky a vede k nejistotě ve 20 % případů týkajících se dopadu na rovnost žen a mužů; naléhavě vyzývá Komisi, aby zlepšila své nástroje hodnocení s cílem zajistit jasnější výsledky a sledovat potenciální negativní dopady; domnívá se, že metodika sledování by mohla být doplněna povinnými minimálními kritérii, jako je posouzení dopadů na rovnost žen a mužů, která by měla být propojena se systémy sledování;

3. vítá skutečnost, že Komise aktualizovala své pokyny a soubor nástrojů pro zlepšování právní úpravy; vyjadřuje politování nad nedostatečným pokrokem při provádění genderových analýz potřeb a dopadů programů financování EU; vyzývá Komisi, aby při navrhování a provádění programů a nástrojů financování EU využívala posouzení dopadu na hospodářskou soutěž, včetně analýz zohledňujících rovnost žen a mužů, s cílem zajistit účinné a spravedlivé výsledky politik; a vyzývá Komisi k pravidelnému provádění takových analýz; vyzývá Komisi, aby plně začlenila začleňování hlediska rovnosti žen a mužů do příštího VFR s cílem zahrnout toto hledisko do všech oblastí politik, rozpočtů a zmírňujících opatření, a případně i do sestavování rozpočtu s ohledem na rovnost žen a mužů s cílem prosazovat práva žen a rovnost žen a mužů;

4. konstatuje, že informace o dopadu rozpočtu EU na rovnost žen a mužů jsou i nadále nedostatečné; poukazuje na nedostatky v manuálním shromažďování, vykazování a hodnocení údajů rozčleněných podle pohlaví, včetně nedostatků průřezového přístupu; vyzývá Komisi ke zlepšení kvality údajů; poukazuje na to, že klíčovým poznatkem získaným na základě uplatňování pilotní metodiky byla omezená možnost přidělit konkrétní bodové hodnocení z důvodu nedostatku požadovaných údajů; vyzývá k tomu, aby byly všechny údaje srovnatelné, a byly tak užitečné pro tvorbu politik; zdůrazňuje proto význam požadavků na shromažďování údajů, které umožní komplexní shromažďování údajů rozčleněných podle pohlaví v kontextu všech příslušných politik EU, a naléhavě vyzývá Komisi, aby tuto otázku považovala za prioritu; naléhavě

vyzývá Komisi, aby tuto otázku považovala za prioritu;

5. vyzývá Komisi, aby analyzovala, jaký procentní podíl rozpočtu EU by měl podporovat rovnost žen a mužů; dále vyzývá k tomu, aby ve všech budoucích právních předpisech, včetně příštího VFR, byly stanoveny cíle a ukazatele výkonnosti.

6. vyzývá Komisi, aby vyčlenila odpovídající procentní podíl z celkového rozpočtu EU na složku Rovnost a práva programu CERV a programu Daphne; vyjadřuje politování nad tím, že v rozpočtu chybí konkrétní rozpočtové položky pro opatření věnovaná genderové rovnosti; opakuje svou výzvu k vytvoření zvláštní rozpočtové položky pro program Daphne, aby se zvýšila transparentnost a odpovědnost při rozdělování finančních prostředků; požaduje stabilní rámec financování, který zajistí efektivitu a udržitelnost programu Daphne na ochranu žen a děti před násilím; vyjadřuje politování nad sloučením programů Kreativní Evropa a CERV v navrhovaném VFR, neboť to snižuje viditelnost programu Daphne; naléhavě vyzývá EU, aby tento program považovala za prioritu;

7. vítá směrnici o potírání násilí vůči ženám a domácího násilí; naléhavě vyzývá členské státy, aby tuto směrnici urychleně provedly, a vyzývá členské státy, aby zvýšily počet azylových domů pro oběti domácího násilí, se zvláštním odkazem na kvóty stanovené v Úmluvě Rady Evropy o prevenci a potírání násilí na ženách a domácího násilí, tzv. Istanbulské úmluvě (jedno místo pro rodinu na 10 000 obyvatel); zdůrazňuje, že femicida, definovaná jako zabití žen a dívek na základě pohlaví, představuje jednu z nejextrémnějších forem genderově podmíněného násilí a závažné porušení základních práv; důrazně odsuzuje neexistenci harmonizované definice a přetrvávající nesrovnalosti ve shromažďování údajů a podávání zpráv o tomto trestném činu; vyzývá k vytvoření evropské definice tohoto trestného činu;

8. zdůrazňuje, že vzhledem k nárůstu nesnášenlivosti vůči LGBTIQ+ osobám je nezbytné vyčlenit dostatečný rozpočet na opatření na boj proti „LGBTIQ+fobii“, jako jsou mimo jiné telefonní linky pro poradenství a pozornost, zdůrazňuje význam plného uznání transsexuálních žen jako žen a konstatuje, že jejich začlenění má zásadní význam pro účinnost jakékoli politiky v oblasti rovnosti žen a mužů a boje proti násilí; vyzývá k uznání a rovnému přístupu transsexuálních žen k ochraně a podpůrným službám; vyzývá členské státy, aby zajistily plnou a účinnou ochranu osob LGBTIQ+ před diskriminací, obtěžováním a násilím, mimo jiné posílením vnitrostátních právních rámců, zlepšením mechanismů oznamování a zajištěním toho, aby trestné činy motivované nenávistí byly řádně vyšetřovány a stíhány; dále vyzývá Radu, aby pokračovala v práci na směrnici EU proti diskriminaci; naléhavě vyzývá Komisi, aby pečlivě sledovala, jak členské státy dodržují hodnoty EU, a aby v případě potřeby zahájila řízení o nesplnění povinnosti;

9. připomíná závazek Komise obsažený v jejích politických směrech, totiž prohlubovat spolupráci s organizacemi občanské společnosti, které mají odborné znalosti a hrají důležitou úlohu při obhajobě konkrétních společenských otázek a prosazování lidských práv; připomíná, že je zásadně důležité, aby se organizace občanské společnosti mohly prostřednictvím finančních prostředků EU zapojit do „otevřeného, transparentního a strukturovaného dialogu s orgány EU“, jak je zakotveno v článku 11 SEU, a to prostřednictvím činností, jako jsou činnosti v oblasti prosazování zájmů, demonstrace

nebo soudní žaloby, a tyto činnosti by měly zůstat v rámci příslušných programů financování způsobilé a měly by mít k dispozici dostatečné vyhrazené finanční prostředky;

10. zdůrazňuje, že je důležité posílit hospodářský růst v celé Unii, mimo jiné prostřednictvím iniciativ, které podporují účast žen na trhu práce, podnikání a vedení;

11. opakuje své znepokojení nad vzájemným vztahem mezi útoky na právní stát, demokracii a lidská práva a odmítavým postojem vůči genderové rovnosti a právům žen; zdůrazňuje, že nezávislé a dobře financované organizace hájící práva žen jsou nepostradatelnými aktéry při prosazování rovnosti žen a mužů, prosazování sexuálního a reprodukčního zdraví a práv a ochraně demokracie a lidských práv; zdůrazňuje, že v souvislosti s rostoucím vlivem antigenderových hnutí definovaných jako hnutí, která se snaží oslabit rovnost žen a mužů jako základní hodnotu demokracie, a se zmenšujícím se prostorem pro občanskou společnost se tyto organizace potýkají s rostoucími finančními a provozními problémy; naléhavě vyzývá Komisi, aby zajistila, že finanční prostředky EU nebudou přiděleny žádnému subjektu, který přispívá k potlačování práv žen, prohlubování nerovností nebo působí proti genderové rovnosti, včetně sexuálního a reprodukčního zdraví a práv a práv žen na tělesnou integritu, autonomii a sebeurčení; naléhavě vyzývá Komisi, aby zohlednila měnící se globální prostředí financování a zajistila, aby mechanismy financování EU zůstávaly přístupné, flexibilní a reagovaly na specifické potřeby a bezpečnostní požadavky organizací hájících práva žen, zejména těch, které působí ve vysoce rizikovém prostředí;

12. opakuje, že sexuální a reprodukční zdraví a práva jsou základními lidskými právy a jejich realizace je základním aspektem lidské důstojnosti a předpokladem dosažení genderové rovnosti; vyzývá k výraznému evropskému úsilí o ochranu našich základních hodnot, jako jsou rovná práva na tělesnou autonomii a přístup k sexuálnímu a reprodukčnímu zdraví a právům, včetně bezpečného a legálního umělého přerušení těhotenství; zdůrazňuje, že je třeba navýšit rozpočtové prostředky, které podporují všeobecné dodržování práv na sexuální a reprodukční zdraví a přístup k nim, včetně bezpečného a legálního umělého přerušení těhotenství; vyjadřuje hluboké znepokojení nad tím, že některé ženy a dívky v oblastech konfliktů a válek byly vystaveny sexuálnímu a genderově podmíněnému násilí, například ženy a dívky na Ukrajině v důsledku probíhající ruské útočné války; odsuzuje tyto činy jako závažné porušování mezinárodního humanitárního práva a mezinárodního práva v oblasti lidských práv; zdůrazňuje naléhavou potřebu komplexních podpůrných služeb pro oběti, jako je lékařská podpora, služby péče o sexuální a reprodukční zdraví, psychologická a právní podpora a socioekonomická pomoc.

PŘÍLOHA: ZVEŘEJŇOVÁNÍ PODNĚTŮ

Zpravodajka prohlašuje na svou výhradní odpovědnost, že do svého stanoviska nezahrnula podněty od zástupců zájmových skupin spadajících do oblasti působnosti interinstitucionální dohody o povinném rejstříku transparentnosti[1] nebo představitelů orgánů třetích zemí, včetně jejich diplomatických misí a velvyslanectví, kteří musí být uvedeni v této příloze v souladu s článkem 8 přílohy I jednacího řádu.

[1] Interinstitucionální dohoda ze dne 20. května 2021 mezi Evropským parlamentem, Radou Evropské unie a Evropskou komisí o povinném rejstříku transparentnosti (Úř. věst. L 207, 11.6.2021, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2021/611/oj)

INFORMACE O PŘIJETÍ VÝBOREM POSKYTUJÍCÍM STANOVISKO

Datum přijetí	27.1.2026
Výsledek konečného hlasování	+: 22 –: 8 0: 2

JMENOVITÉ KONEČNÉ HLASOVÁNÍ VE VÝBORU POSKYTUJÍCÍM STANOVISKO

22	+
PPE	Ewa Kopacz, Verena Mertens, Mirosława Nykiel, Giusi Princi, Maria Walsh
Renew	Abir Al-Sahlani, Raquel García Hermida-Van Der Walle, Lucia Yar, Dainius Žalimas
S&D	Gabriela Firea, Heléne Fritzon, Lina Gálvez, Maria Noichl, Joanna Scheuring-Wielgus, Cecilia Strada, Marko Vešligaj
The Left	Hanna Gedin, Irene Montero, Carolina Morace
Verts/ALE	Mélissa Camara, Alexandra Geese, Benedetta Scuderi

8	-
ECR	Chiara Gemma, Beatrice Timgren
NI	Fernand Kartheiser
PfE	Mathilde Androuët, Mireia Borrás Pabón, Elisabeth Dieringer, Margarita de la Pisa Carrión, Anders Vistisen

2	0
NI	Judita Laššáková
PPE	Rosa Estaràs Ferragut

Význam zkratek:
+ : pro
- : proti
0 : zdrželi se